

Obec BUŠINCE

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

OBCE BUŠINCE

2023 - 2027

Komunitný plán sociálnych služieb obce Bušince
December 2023

Kontakt:

Obec Bušince

Železničná 4/320, 991 22 Bušince

Tel.: +421 47 48 921 47

Email: oubusince@gonet.sk

Pracovná skupina:

PhDr. Darina Antolíková, MBA, sociálny pracovník

Ing. Zoltán Végh, starosta obce

Aneta Pityiová, administratívna pracovníčka obce

Zuzana Divaldová, účtovníčka

Mikuláš Bán, terénny sociálny pracovník

Ako pracovná skupina zostavujúca Komunitný plán sociálnych služieb obce Bušince na roky 2023 – 2027 Vám predstavujeme dokument, ktorý analyzuje súčasný stav poskytovaných sociálnych služieb v našej obci, hodnotí potreby občanov a navrhuje priority na dané obdobie v sociálnej oblasti.

Samospráva je zo zákona povinná spracovať Komunitný plán sociálnych služieb, prostredníctvom ktorého je možné skvalitňovať sociálne siete. Sme presvedčení o tom, že ako zo strany poskytovateľov sociálnych služieb, tak aj zo strany občanov obce sa prejaví aktívna účasť pri samotnej realizácii opatrení uvedených v tomto dokumente.

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom.

Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

✓ aké sociálne služby treba vytvoriť ?

✓ aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť ?

✓ aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce je vypracovaný v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

ÚVOD

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

1.1.1. Druh sociálnej služby

1.1.2. Definícia jednotlivých druhov sociálnych služieb

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

1.2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb

1.2.2. Komunitný plán, ciele a princípy obce Bušince

1.2.3. Aktéri komunitného plánovania

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

1.3.1. Obyvateľstvo

1.3.2. Školstvo

1.3.3. Služby (zdravotníctvo, kultúra a šport, združené spoločenské aktivity)

1.3.4. Nezamestnanosť

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb, vyhodnotenie verejného prieskumu

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť a sociálne služby)

2. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

ZÁVER

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

POUŽITÁ LITERATÚRA

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE BUŠINCE

Vážení občania,

základnou úlohou každej samosprávy je starostlivosť o svojich obyvateľov a kvalitné poskytovanie sociálnych služieb. Prihováram sa k Vám aj touto cestou pri príležitosti predstavenia Komunitného plánu sociálnych služieb našej obce. Komunitný plán je dokument, pomocou ktorého môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb v našej obci tak, aby zodpovedali špecifikám a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupnými krokmi zabezpečovali stanovené ciele a jednotlivé úlohy pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to najviac potrebné. Za pomoci vypracovaného Komunitného plánu sociálnych služieb obce Bušince budeme efektívnejšie a adresnejšie využívať finančné prostriedky obecného rozpočtu na to, aby sme v čo najväčšej možnej miere poskytovali kvalitné sociálne služby. Tento dokument je jedným z nástrojov strategického plánovania pre našu obec, ktorý má tiež aj informatívnu funkciu pre našich obyvateľov, poskytovateľov sociálnych služieb a jej investorov. Chceme zapájať jednotlivcov, organizácie, podnikateľov a tak pozdvihnúť našu spoločnú komunitu na vyššiu úroveň. Je našou povinnosťou vytvoriť podmienky pre život tých, ktorí vychovávajú novú generáciu, ale i tých, ktorí už svoju starostlivosť plnohodnotne odovzdali iným. Naším cieľom je spolupráca s občanmi, odstraňovanie bariér medzi jednotlivými skupinami a komunitami v obci. Veľmi dôležitá je intenzívna komunikácia so všetkými vekovými kategóriami. Teraz je na každom jednom z nás, aby sme vytvárali komunitu, čiže isté partnerstvo medzi všetkými, ktorí poskytujú, vytvárajú a užívajú sociálne služby. Samozrejme, nie je to jednoduchá záležitosť, pri ktorej samotná realizácia a naplnenie musí mať dobrú víziu. Pevne verím, že predkladáme našim občanom jednotlivé riešenia a postupne budeme poskytovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym potrebám obyvateľom obce Bušince v zmysle ich spokojnosti. Pomocou tohto plánu sme zistili skutočné potreby v oblasti sociálnych služieb a želania obyvateľov obce za účasti všetkých partnerov, ktorí sa podieľali pri vypracovávaní Komunitného plánu sociálnych služieb obce Bušince. Ďakujem ešte raz všetkým, ktorí sa podieľali na tvorbe tohto komunitného plánu a aktívne sa i naďalej zapájajú do práce s našou komunitou.

Ing. Zoltán Végh, starosta obce Bušince

Úvod

Dnešná spoločnosť prechádza neustálymi zmenami a vývojovým procesom, ktorý sa zameriava na skvalitnenie života obyvateľov, zapájaním ich samotných do diania a participácií vo veciach verejných. Tak je to i pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb v obci. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, ktorá umožňuje spracovávať rozvojové materiály v oblasti sociálnych služieb verejného života na úrovni obce, mesta i kraja. Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväziť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov sociálnych služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj a zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb, komunitných a terénnych služieb, ale i sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie, či odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Bušince je dokument, ktorý komplexne plánuje rozvoj poskytovaných služieb v sociálnej oblasti. Východiskovým dokumentom je Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince. Skutočnosť, že sociálna politika územia obce si vyžaduje koncepčný, strategický a plánovaný prístup potvrdzuje aj zákonná povinnosť miest a obcí vypracovať a riadiť sa Komunitným plánom sociálnych služieb. Hlavné smerovanie sociálnej politiky má udávať práve tento dokument, nakoľko mestá a obce v súlade s princípom subsidiarity sú najbližšie k obyvateľom rôznych cieľových skupín odkázaných na sociálne služby, poznajú, resp. úlohou obcí a miest je poznať ich potreby a požiadavky, ako aj prostredie, v ktorom sú sociálne služby poskytované.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Podstata komunitného plánovania spočíva v zapájaní všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. môžu dotýkať, do procesu ich plánovania a rozhodovania o spôsobe ich zabezpečovania. Výsledkom komunitného plánovania sociálnych služieb je strategický dokument Komunitný plán sociálnych služieb. Ten určuje krátkodobé a strednodobé ciele a priority v sociálnej oblasti a opatrenia smerujúce k dosiahnutiu vízie rozvoja sociálnych služieb v meste. Jeho úlohou je identifikovať sociálne problémy a potreby a zvoliť stratégiu

ich riešenia so zreteľom na prijímateľov a poskytovateľov sociálnych služieb, ich technickú, personálnu a finančnú vybavenosť.

Spracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb ukladá obciam a mestám zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov. Podľa ods. 5 § 83 tohto zákona komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:

- analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín, ▪ analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce,
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode obce,
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb.

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite kde žijú. Sociálnou službou rozumieme činnosť, ktorá zaisťuje pomoc a podporu ľuďom, ktorí sa stretávajú s rôznymi problémami z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, pre krízovú sociálnu situáciu a pod. a ktorí nie sú schopní tieto svoje problémy riešiť samostatne, bez pomoci iných ľudí. Rozsah a forma pomoci musí vždy zachovávať ľudskú dôstojnosť osôb, vychádzať z ich individuálnych potrieb a aktívne podporovať ich samostatnosť. Cieľom poskytovania sociálnych služieb tak nie je samotná pomoc a podpora pri uspokojovaní potrieb prijímateľov služieb, ale ich cieľom je prispievanie k prirodzenému začleneniu človeka v každom veku do spoločnosti (a to aj v prípade, že sa nachádzajú na jej okraji) alebo cieľom poskytovania sociálnych služieb naopak môže byť zabránenie tomu, aby sa na okraj spoločnosti dostali.

Pri tvorbe návrhu komunitného plánu obce Bušince boli dodržané nasledovné zásady:

- ✓ partnerstvo medzi účastníkmi,
- ✓ zapájanie miestneho spoločenstva,

- ✓ práca s dostupnými informačnými zdrojmi a využitie najlepšej praxe,
- ✓ využitie medzinárodnej metodiky a postupu spracovania vrátane dôrazu na zapojenie užívateľov sociálnych služieb, odbornej a laickej verejnosti.

Proces komunitného plánovania sa realizoval v 6 fázach.

Tabuľka č. 1: Proces komunitného plánovania

Názov fázy plánovania	Popis jednotlivých krokov	Výsledky výstupy
Prípravná	<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie pracovnej skupiny - plán tvorby komunitného plánu - mapovanie ďalších aktérov 	<ul style="list-style-type: none"> - databáza aktérov/ poskytovateľov sociálnych služieb v záujmovom území, - pracovná skupina
Riadiaca	<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie autorského tímu - stanovanie časového harmonogramu 	<ul style="list-style-type: none"> - časový harmonogram
Definovanie problémov a potrieb	<ul style="list-style-type: none"> - identifikácia záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín - analýza a vyhodnotenie záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín 	<ul style="list-style-type: none"> - návrh dotazníka pre občanov/užívateľov a poskytovateľov sociálnych služieb - vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - analýza poskytovaných sociálnych služieb - SWOT analýza - odhad budúcich potrieb
Návrh rozvoja sociálnych služieb	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia cieľov a priorít - pomenovanie prekážok - vypracovanie prehľadu zdrojov a možností 	<ul style="list-style-type: none"> - prehľad zdrojov a možností - návrh cieľov a priorít
Formulácie stratégie	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia stratégie - vypracovanie návrhu rozvoja sociálnych služieb - konzultácie k vypracovanému návrhu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoja pracovný návrh rozvoja sociálnych služieb - záznam z konzultácií a zapracovanie pripomienok a návrh do finálnej verzie
Vypracovanie akčného plánu	<ul style="list-style-type: none"> - príprava a prerokovanie AP - informovanie verejnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - publikovaná informácia pre verejnosť - zverejnenie dokumentu

Zdroj: vlastné spracovanie

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5. skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie užívateľa alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú sociálne služby/ sociálna služba určené:

1. *sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb* (terénna sociálna služba krízovej intervencie, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. *sociálne služby na podporu rodiny s deťmi* (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. *sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku* (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. *sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií* (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),

5. *podporné služby* (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Plánovanie a rozvoj v sociálnej oblasti na úrovni obce Bušince vychádza zo strategických a koncepčných dokumentov vyššej úrovne a to:

Národný strategický referenčný rámec - základný strategický dokument SR, na základe ktorého

- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014- 2020
- Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014-2019
- Národná stratégia na ochranu detí pre násilím - Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb NSK na roky 2018 - 2023
- Stratégia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti v SR rok 2019.

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb so

stanovenými národnými prioritami. Podkladom pre tvorbu KPRSS je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2023-2030.

Samospráva je zo zákona povinná poskytovať určité sociálne služby, má však aj možnosti na to, aby vytvorila podmienky na zlepšenie sociálnych služieb a odstraňovanie príčin sociálnej nerovnosti v spoločnosti. Dobre fungujúca sociálna sieť je potrebná na to, aby bolo možné zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych dôvodov dostal do neriešiteľných situácií alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiaduca.

Formy sociálnych služieb

Pobytová sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam) *príspevok na nasledujúci rozpočtový rok sa poskytne podľa reálnej obsadenosti miest v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku a nie podľa registrovanej kapacity*. Finančný príspevok bude účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby len do výšky týchto nákladov zodpovedajúcej regulácii týchto miezd pri výkone práce vo verejnom záujme. Výška finančného príspevku bude v zásade určená podľa štruktúry prijímateľov sociálnej služby v konkrétnom zariadení z hľadiska stupňa ich odkázanosti v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie tohto príspevku. Pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluže navrhujeme výšku FP stanoviť ako násobok zo sumy minimálnej mzdy platnej v čase podania žiadosti ministerstvu, čím bude zabezpečená zodpovedajúca medziročná valorizácia príspevkov. Naviazanie FP na výšku minimálnej mzdy je ustanovené vzhľadom na účelové určenie použitia príspevku (viazané na mzdy a odvody zamestnancov).

Ambulantná sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam).

Podpora domácej opatrovateľskej služby - zavedenie poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na poskytovanie domácej opatrovateľskej služby na rovnakom základe verejným aj neverejným

poskytovateľom, za podmienky, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby bude zároveň registrovaným poskytovateľom domácej opatrovateľskej služby a

a) poskytuje pobytovú sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby s počtom obsadených miest najmenej šesť (posudzovanie obsadenosti miesta bude realizované v rovnakom právnom režime ako na účely finančného príspevku poskytovaného zo ŠR na pobytovú sociálnu službu),

b) poskytuje opatrovateľskú službu alebo bude poskytovať opatrovateľskú službu na základe uzatvorenej písomnej zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy (odkaz na §50a Občianskeho zákonníka) o poskytovaní sociálnej služby aspoň trom fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej V. a minimálny poskytovaný rozsah úkonov sebaobsluhy týmto fyzickým osobám nie je nižší ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy na prevádzku poskytovanej opatrovateľskej služby na poskytnutý počet hodín opatrovateľskej,

c) predloží písomný záväzok príslušnej obce o tom, že mu poskytne finančný príspevok služby na príslušný rozpočtový rok najmenej vo výške 15 % z výšky finančného príspevku na poskytovanie opatrovateľskej služby na tento rozpočtový rok poskytnutého ministerstvom.

Finančný príspevok na poskytovanie OSL na mesiac na príslušný rozpočtový rok sa poskytuje vo výške 1,2 násobku zo sumy mesačnej MM na predchádzajúci rozpočtový rok najviac na 3 opatrovateľov. Financovanie opatrovateľskej služby bude naďalej realizované v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí, s výnimkou možnosti vyššie uvedenej finančnej podpory zo strany ministerstva poskytovateľom sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby, ktorí sú zároveň poskytovateľmi domácej opatrovateľskej služby, ktorá však bude doplnená spolufinancovaním zo strany obce.

Sociálne služby bez posudzovania odkázanosti - za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok najmä poskytnutím prístrešia sa budú v pôsobnosti MPSVR SR naďalej poskytovať finančné príspevky *na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb poskytovaných na lokálnej úrovni doposiaľ obciam (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania) a neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (nocľaháreň)*. Finančný príspevok bude účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa (vzhľadom na

špecifickú klientelu týchto zariadení krízovej intervencie bude tento príspevok možné použiť nielen na mzdy a odvody zamestnancov ale aj na spolufinancovanie ostatných bežných výdavkov - prevádzkových nákladov – energie, dezinfekčné prostriedky, posteľná bielizeň, hygienické potreby, ...) - príspevok sa bude poskytovať na registrovanú kapacitu zariadenia.

Ďalšie podmieňujúce návrhy súvisiace s problematikou financovania - podmieniť u žiadateľov, ktorí sú obcou, pre nárok na FP z MPSVR SR predloženie komunitného plánu sociálnych služieb v územnom obvode a prehlásenie súladu podanej žiadosti o FP s týmto komunitným plánom do pôsobnosti obce sa navrhuje doplniť predkladanie komunitného plánu VÚC v určenej lehote.

Efektívny komunitný plán by mal rešpektovať zásady:

- Pri plánovaní sociálnych služieb vychádzať z jedinečnosti a dôstojnosti každého prijímateľa sociálnej služby;
- Uprednostňovať osobnú voľbu prijímateľa sociálnej služby;
- Umožniť prijímateľovi sociálnej služby žiť vo svojom prirodzenom prostredí so zachovaním dostatočnej starostlivosti a podpory;
- Poskytnúť prijímateľovi sociálnej služby možnosť prístupu a výberu v poskytovaní sociálnej služby;
- Umožniť prechod z inštitucionálnej starostlivosti do komunitnej starostlivosti.

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok;
- pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku;
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok;
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;

- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačnej reprodukovanej chudoby.

1.1.1. Druh sociálnej služby

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:
 - nízkoprahové denné centrum;
 - integračné centrum;
 - komunitné centrum;
 - nocľaháreň;
 - útulok;
 - domov na polceste;
 - zariadenie núdzového bývania.

3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života;
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba včasnej intervencie.

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
- služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života,

- služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
- služba včasnej intervencie,

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- rehabilitačné stredisko;
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie;
- denný stacionár;
- domáca opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie;
- požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- odľahčovacia služba;
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania; • poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práci;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

1.1.2 Definícia jednotlivých druhov sociálnych služieb

V predloženej podkapitole komunitného plánu uvedieme s popisom jednotlivé druhy poskytovaných sociálnych služieb, ktoré definuje Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Služby krízovej intervencie (§ 24)

Sociálne služby krízovej intervencie sa poskytujú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby podľa §2 ods. 2 písm. a), b), d), g), a h) zákona č. 448/2008 Z.z.. Podľa daného zákona môžu mať sociálne služby krízovej intervencie nízkoprahový charakter. Za sociálnu službu, ktorá má nízkoprahový charakter, sa na účely tohto zákona považuje sociálna služba, ktorá je pre fyzickú osobu ľahko dostupná najmä vzhľadom na miesto, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava, a na výšku úhrady za sociálnu službu. Sociálna služba sa poskytuje anonymne bez preukazovania identity tejto fyzickej osoby dokladom totožnosti a bez ohľadu na prejavy požitia návykovej látky. Cieľom sociálnej služby s nízkoprahovým charakterom je uľahčiť fyzickej osobe kontakt so sociálnym prostredím, prístup k sociálnym službám alebo k podpore a pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov, a tým podporiť jej začlenenie do spoločnosti.

Terénna sociálna služba krízovej intervencie (§ 24a)

Terénna sociálna služba krízovej intervencie sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) a h) a jej obsahom je činnosť zameraná na vyhľadávanie takýchto fyzických osôb, odbornú činnosť, obslužné činnosti a ďalšie činnosti zamerané najmä na vykonávanie preventívnej aktivity, poskytovanie sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, pomoci pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a utváranie podmienok na výdaj stravy alebo výdaj potravín.

Komunitné centrum (§ 24d)

Komunitné centrum poskytuje komplexné sociálne služby, odborné činnosti, iné činnosti a aktivity, ktoré sú poskytované na základe primárnej analýzy potrieb cieľových skupín a ich veľkosti, so súčasným rešpektovaním princípu minimálnej komplexnosti:

- zameranie služieb na viaceré cieľové skupiny a potreby/problémy v lokalite súčasne,
- poskytovanie služieb pre celú sídelnú komunitu (obec),

- poskytovanie nasledovných služieb: sociálne poradenstvo; pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov; pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie; preventívne aktivity; záujmová činnosť; komunitná práca a komunitná rehabilitácia,
- možné poskytovanie nasledovných služieb, aktivít a činností KC: služby na podporu zamestnanosti; prevádzkovanie strediska osobnej hygieny a práčovne; postpenitenciárna starostlivosť a ďalšie.

Útulok (§ 26)

V útulku sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje

- ubytovanie na určitý čas,
- sociálne poradenstvo,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- rozvoj pracovných zručností,
- nevyhnutné ošatenie a obuv,

Taktiež sa vytvárajú podmienky na:

- prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
- vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
- pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva,
- záujmovú činnosť.

Poskytovateľ sociálnej služby v útulku poskytuje túto sociálnu službu oddelene pre jednotlivcov a oddelene pre rodiny s dieťaťom alebo jednotlivcov s dieťaťom.

Domov na polceste (§ 27)

V domove na polceste sa poskytuje sociálna služba na určitý čas fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie po skončení poskytovania sociálnej služby v inom zariadení, po skončení náhradnej starostlivosti alebo po skončení ochrannej výchovy. V domove na polceste sa poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a pomoc pri pracovnom uplatnení. Utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva.

Sociálnu službu v domove na polceste nemožno poskytovať v priestoroch alebo v areáli detského domova.

Zariadenie núdzového bývania (§ 29)

V zariadení núdzového bývania sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. g) poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov. Utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva a záujmovú činnosť.

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu (§ 28)

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) a jej rodine. V rámci nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu sa poskytuje sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia a preventívna aktivita. Zabezpečuje sa pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia a záujmová činnosť. Nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu nemožno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa (§ 31)

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje, ak rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, nemôže zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu v rámci pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a výchova. Taktiež sa zabezpečuje záujmová činnosť. Za dôvody, pre ktoré nemôže rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny sa považujú najmä:

- choroba, úraz alebo kúpeľná liečba rodiča alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia, alebo úmrtie jedného z rodičov,

- pôrod matky dieťaťa alebo ženy, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu,
- narodenie najmenej troch detí súčasne alebo narodenie dvoch detí alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov, a to až do troch rokov veku najmladších detí.

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje terénnou formou sociálnej služby. Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa sa poskytuje najviac v rozsahu 30 po sebe nasledujúcich dní.

Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti (§ 32)

V zariadení dočasnej starostlivosti o deti sa poskytuje pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, ak rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, nemôže z vážnych dôvodov zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu. V zariadení dočasnej starostlivosti o deti sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, sociálne poradenstvo, ubytovanie na určitý čas, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a výchova. Taktiež sa zabezpečuje záujmová činnosť.

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života (§ 32a)

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života sa poskytuje rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu v čase:

- prípravy na trh práce alebo v čase vykonávania aktivít spojených so vstupom alebo s návratom na trh práce, poskytovaním starostlivosti o maloleté dieťa,
- prípravy na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole alebo v čase vykonávania zárobkovej činnosti, poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šiestich rokov veku, ak je dieťaťom s nepriaznivým zdravotným stavom.

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života sa poskytuje terénnou formou sociálnej služby alebo ambulatnou sociálnou službou mimo zariadenia.

Ak sa služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života poskytuje ambulantnou sociálnou službou mimo zariadenia, poskytuje sa v rodinnom prostredí fyzickej osoby, ktorá poskytuje starostlivosť o dieťa.

Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (§ 32b)

V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do konca kalendárneho roka v ktorom dovŕši tri roky veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, stravovanie a výchova. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa možno poskytovať starostlivosť o 12 detí v jednej dennej miestnosti, ktorá spĺňa funkciu herne a spálne, to platí, aj ak je spálňa stavebne oddelená od herne a deti užívajú oba tieto priestory. Počet detí podľa prvej vety možno zvýšiť najviac o tri deti, ak sa v dennej miestnosti alebo v priestoroch spálne a herne neposkytuje starostlivosť o dieťa do jedného roku veku.

Služba včasnej intervencie (§ 33)

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa. V rámci služby včasnej intervencie sa poskytuje špecializované sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia. Vykonáva sa stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím a preventívna aktivita. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

[Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku](#)

Zariadenie podporovaného bývania (§ 34)

V zariadení podporovaného bývania sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe od 16. roku veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a na dohľad pod ktorým je schopná viesť samostatný život. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania, táto sociálna služba sa jej poskytuje naďalej. Dohľad na účely poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania je usmerňovanie a monitorovanie fyzickej osoby uvedenej v odseku 1 pri zabezpečovaní seba obslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť v rámci zariadenia a základných sociálnych aktivít. Sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania možno poskytovať v byte alebo rodinnom dome. Ak sa táto sociálna služba poskytuje v byte, možno ju poskytovať najviac pre šesť prijímateľov sociálnej služby v jednom byte alebo pre dvanásť prijímateľov sociálnej služby v dvoch bytoch na každý samostatný vchod s orientačným číslom v jednom bytovom dome alebo rodinnom dome.

Zariadenie pre seniorov (§ 35)

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV a fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov. V zariadení pre seniorov sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a osobné vybavenie. Utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Zariadenie opatrovateľskej služby (§ 36)

V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby. V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie a upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva. Utvárajú sa podmienky na úschovu cenných vecí. V zariadení opatrovateľskej služby sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie opatrovateľskej služby ošetrovateľskú starostlivosť.

Rehabilitačné stredisko (§ 37)

V rehabilitačnom stredisku sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, fyzickej osobe, ktorá je slabozraká a fyzickej osobe, ktorá je nepočujúca alebo ktorá má ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť. V rehabilitačnom stredisku sa poskytuje sociálna rehabilitácia, sociálne poradenstvo, pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, ubytovanie, stravovanie a pranie, upratovanie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva. Ak sa poskytuje v rehabilitačnom stredisku ambulantná sociálna služba, zariadenie nie je povinné poskytovať stravovanie, ubytovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva. Ak sa poskytuje pobytová sociálna služba v rehabilitačnom stredisku, možno ju poskytovať len na určitý čas, najdlhšie na tri mesiace; túto lehotu možno predĺžiť len raz, najviac o tri mesiace.

Domov sociálnych služieb (§ 38)

V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulantnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V a nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III. V domove sociálnych služieb sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a osobné vybavenie. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a záujmová činnosť. V domove sociálnych služieb sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje domov sociálnych služieb ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej. V domove sociálnych služieb možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v jednej budove tohto zariadenia. Sociálnu službu v domove sociálnych služieb nemožno poskytovať ako celoročnú pobytovú sociálnu službu.

Denný stacionár (§ 40)

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. V dennom stacionári sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia a

stravovanie. Zabezpečuje sa rozvoj pracovných zručností a záujmová činnosť. V dennom stacionári sa poskytuje sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej fyzickej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc fyzickej osobe v domácom prostredí, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii.

Domáca opatrovateľská služba (§ 41)

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá: ▪ je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II, ▪ je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách.

Rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe:

- ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,
- ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu,
- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu,
- ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.

Prepravná služba (§ 42)

Prepravná služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie.

Sprievodcovská služba a predčítateľská služba (§ 43)

Sprievodcovská služba a predčítateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a fyzickej osobe s mentálnym postihnutím. Sprievodcovskou službou sa poskytuje sprievod na základné sociálne aktivity. Predčítateľskou službou sa poskytuje predčítavanie. Zdravotné postihnutie podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu.

Tlmočnická služba (§ 44)

Tlmočnická služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe odkázanej na tlmočenie. Tlmočnickou službou sa poskytuje tlmočenie v posunkovej reči, artikulačné tlmočenie alebo taktilné tlmočenie.

Sprostredkovanie tlmočnickej služby (§ 45)

Sprostredkovanie tlmočnickej služby je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe so zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje tlmočnická služba podľa predchádzajúcej definície, pri vykonávaní administratívnych úkonov, vedenie databázy fyzických osôb so zdravotným postihnutím odkázaných na komunikáciu prostredníctvom tlmočenia, tlmočníkov a záujemcov o vykonávanie tejto sociálnej služby, vykonávanie základného sociálneho poradenstva a školení fyzických osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov.

Sprostredkovanie osobnej asistencie (§ 46)

Sprostredkovanie osobnej asistencie je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu alebo fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu pri vykonávaní administratívnych úkonov, vedenie databázy užívateľov osobnej asistencie, vedenie databázy osobných asistentov a záujemcov o vykonávanie osobnej asistencie, vykonávanie základného sociálneho poradenstva a vzdelávanie užívateľov osobnej asistencie a osobných asistentov a pomoc pri riešení konfliktov vzniknutých medzi fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a osobným asistentom v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o výkone osobnej asistencie.

Požičiavanie pomôcok (§ 47)

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku. Pomôcka sa môže požičiavať fyzickým osobám uvedeným v odseku 1 na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu, z iných zdrojov alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci (§ 52)

Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, s cieľom zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie.

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií (§ 53)

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je v krízovej sociálnej situácii, alebo v inej obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže riešiť vlastnými silami a zabezpečuje sa najmä poskytnutím sociálneho poradenstva.

Podporné služby

Odl'ahčovacia služba (§ 54)

Odl'ahčovacia služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím podľa osobitného predpisu ktorou sa poskytuje alebo zabezpečuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálna služba počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže opatrovanie vykonávať. Odl'ahčovacia služba sa poskytuje na celé dni, najviac 30 dní v kalendárnom roku. Nevyčerpané dni odl'ahčovacej služby v kalendárnom roku nemožno poskytnúť v nasledujúcom kalendárnom roku. Počas poskytovania odl'ahčovacej služby je obec povinná v rámci svojej pôsobnosti poskytnúť alebo zabezpečiť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu podľa jej výberu, a to terénnu formu sociálnej služby, ambulantnú sociálnu službu alebo pobytovú sociálnu službu v rozsahu najmenej 12 hodín denne.

Pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností (§ 55)

Pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností je sociálna služba poskytovaná opatrovníkovi, fyzickej osobe, ktorá má záujem vykonávať funkciu opatrovníka a fyzickej osobe, ktorá si sama nedokáže uplatňovať a chrániť práva a právom chránené záujmy.

Poskytovanie sociálnej služby v dennom centre (§ 56)

V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa najmä poskytuje sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť.

Podpora samostatného bývania (§ 57)

Podpora samostatného bývania je sociálna služba na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti fyzickej osoby zameraná najmä na pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniazmi, podporu pri organizovaní času, podporu pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podporu rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií, podporu spoločensky primeraného správania.

Poskytovanie sociálnej služby v jedálni (§ 58)

V jedálni sa poskytuje stravovanie fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek.

Jedáleň môže poskytovať stravovanie aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti fyzickej osoby.

Poskytovanie sociálnej služby v práčovni (§ 59)

V práčovni sa utvárajú podmienky na pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek.

Poskytovanie sociálnej služby v stredisko osobnej hygieny (§ 60)

V stredisku osobnej hygieny sa utvárajú podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny fyzickej osobe, ktorá:

- nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo
- dovŕšila dôchodkový vek.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obec, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

- výnos MPSVaR SR z 8.12.2010 č. 544/2010 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov
- zákon č. 36/ 2005 Z.z. o rodine, doplnený zákonom č. 175/2015 Z.z.
- zákon č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa, po novele 433/2013 Z.z. s účinnosťou od 1.2.2014
- zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 183/2014 Z.z. platných od 1.1.2015
- zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Miestna legislatíva

- Všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky.

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa;
- terénna sociálna práca krízovej intervencie.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Obec

a, vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c, je správnym orgánom v konaniach o

1, odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov
- v zariadení opatrovateľskej služby
- v dennom stacionári
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu
- v odkázanosti na prepravnú službu a ďalšie

d, vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre,

2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,

3. opatrovateľskej služby,

4. prepravnej služby,

5. odľahčovacej služby,

6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa §31,

7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

f, poskytuje základné sociálne poradenstvo

g, môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h, uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82 Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situáciách a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83 Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Poslaním komunitného plánovania je zaistiť, aby sa sociálne služby fungovali a rozvíjali podľa potrieb tých, pre ktorých sú určené a ktorí ich využívajú. To konkrétne znamená, že:

- sociálne služby sú dostupné (kapacitne, miestne, časovo....),
- sociálne služby sú kvalitné,
- reagujú na potreby prijímateľov,
- ponuka služieb je prehľadná a zrozumiteľná,
- finančné prostriedky sú vynakladané len na tie služby, ktoré sú potrebné.

Ďalším charakteristickým znakom je dôraz kladený na dialóg a vyjednávanie a súčasne dosahovanie výsledkov, ktoré sú prijaté a podporované väčšinou účastníkov.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je teda vo svojej podstate nekončiaci proces:

- hľadanie potrieb v oblasti sociálnych služieb, ktoré v danej oblasti vyvstávajú, stanovovanie priorít, čo budeme riešiť skôr a čo neskôr
- porovnávanie potrieb s dostupnými zdrojmi (finančnými a materiálnymi možnosťami zadávateľov a poskytovateľov služieb).

Výsledkom celého procesu je komunitný plán sociálnych služieb ako kompromis medzi potrebami a zdrojmi ich uspokojenia (potreby prijímateľov na jednej strane a možnosťami financovania na strane druhej).

Komunitný plán sociálnych služieb vychádza zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov), ktorý hovorí o strednodobom pláne rozvoja sociálnych služieb a ktorý sa spracováva v spolupráci so zadávateľmi (obec, kraj), poskytovateľmi sociálnych služieb a samotnými prijímateľmi služieb (spomínaný princíp komunitnej triády) – dôležitý nástroj pri zisťovaní potrieb poskytovaných sociálnych službách, spracovaných v spolupráci všetkých zainteresovaných strán. Hodnoty zachytené v princípoch odlišujú metódu komunitného plánovania od iných plánovacích postupov, predovšetkým:

- dôrazom na aktívnu rolu prijímateľov sociálnych služieb a zastúpením ich záujmov procese plánovania,
- zapojením širokého okruhu ľudí a spolupracovníkov do tvorivej práce,
- opakovaným overovaním záverov s prianím občanov,
- dôrazom na vyjednávanie a splnomocnenie verejnosti kontrolovať postup rozhodovania a uskutočňovania.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je spôsob plánovania sociálnych služieb v určitej komunite, t. j. na presne vymedzenom území (obec alebo kraj), ktorý umožňuje sociálne služby plánovať tak, aby:

- zodpovedali miestnym potrebám,
- boli poskytované efektívne, teda aby boli podporované iba skutočne užitočné služby. Prostriedky (finančné, materiálne a ľudské zdroje) boli využívané účelne a cielene a aby boli hľadané nové zdroje pre zaistenie potrebných sociálnych služieb,

- na plánovaní sociálnych služieb participovali (alebo mali možnosť participovať) všetci, ktorých sa to týka, t. j. tí, ktorí sú za zaistenie sociálnych služieb v danej obci (komunita) zodpovední (zadávatel', t. j. obec), tí, ktorí sociálne služby v danej obci poskytujú (poskytovatelia sociálnych služieb), tí, ktorí sociálne služby využívajú (prijímatelia sociálnych služieb) a tí, ktorí sú potencionálnymi prijímateľmi (teda vlastne všetci občania).

Komunitné plánovanie nie je spôsob, ako plniť všetkým ľuďom ich prania a očakávania.

Komunitné plánovanie znamená predovšetkým dialóg a spoluprácu občanov, inštitúcií a organizácií v meste tak, aby každý, kto to potrebuje, našiel kvalitnú pomoc a efektívne využívajúce dostupné zdroje.

1.2.2. Komunitný plán, ciele a princípy obce Bušince

Komunitný plán obce Bušince:

- jasne popisuje sieť sociálnych služieb,
- priority predstavujú rozvojové oblasti,
- opatrenia sú konkrétne, merateľné a realizovateľné,
- slúži ako zásobník projektových zámerov,
- realizácia je založená na viac zdrojovom financovaní.

Hlavné ciele komunitného plánu sociálnych služieb:

- efektívne, kvalitné a dostupné sociálne služby,
- podpora vytvárania siete sociálnych služieb,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov mesta/obce,
- rozvoj podľa priorít a opatrení.

Hlavné princípy komunitného plánovania:

- *partnerstvo medzi všetkými účastníkmi* – potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor,
- *zapájanie miestneho spoločenstva* – pri zapájaní miestnej komunity, obyvateľov daného územného celku, je nutné hľadať rôzne metódy a formy oslovenia a zapojenia tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa miestnej časti,

spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti...). Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný,

- *hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov* – nie je možné zabúdať na spoluprácu s podnikateľmi, ktorí sa už v minulosti angažovali v tejto oblasti, na význam práce dobrovoľníkov v sociálnych službách, na svojpomocné skupiny, rodinnú starostlivosť, susedskú výpomoc. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jedným z nástrojov na celkové zlepšenie kvality života v obci/meste,
- *práca s informáciami* – je nevyhnutné zabezpečiť rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti. Ak budú informácie pravidelne odovzdávané, bude možné očakávať relevantné pripomienky a podnety. Je dôležité stanoviť, ako bude možné vznášať pripomienky a ako sa bude s pripomienkami nakladať,
- *priebeh spracovania komunitného plánu je rovnako dôležitý ako výsledný dokument* – komunitné plánovanie nerobia experti. Proces komunitného plánovania znamená vyhľadávanie, zapájanie a diskusiu rôznych ľudí. Tento procesu umožňuje, aby navrhnutý systém sociálnych služieb bol jedinečný neopakovateľný a plne zodpovedal miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom,
- *zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce* – dobre fungujúca spolupráca môže byť inšpiráciou pre ostatných účastníkov komunitného plánovania.

Zásady pri spracovávaní komunitného plánu:

- potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb musia byť stanovené ľuďmi, ktorí žijú v obci/meste a ktorých sa služby týkajú,
- všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu musia byť previazané,
- skvalitňovanie sociálnych služieb musí byť považované za žiaduce a musí byť dôležitou súčasťou miestnej politiky,
- priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb.

Dobre spracovaný komunitný plán:

- je výsledkom vyjednávania medzi všetkými účastníkmi procesu,
- je naplňovaný v rámci širokého partnerstva v komunite,

- zodpovedá miestnym podmienkam a potrebám, ▪ stanoví krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb,
- mapuje všetky verejné, súkromné aj dobrovoľné subjekty z hľadiska aktivít, ktoré smerujú k naplneniu vytýčených cieľov,
- obsahuje systém sledovania a hodnotenia postupu a priebežného informovania verejnosti.

1.2.3. Aktéri komunitného plánovania

Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systém u sociálnych služieb, čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, nie len v procese plánovania, ale aj v procese rozhodovania, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania.

Objednávatelia sociálnych služieb – subjekty, ktoré sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú, a to najmä štátna správa, samospráva, voľbami poverení zástupcovia, ale aj mimovládne organizácie alebo súkromné agentúry.

Poskytovatelia sociálnych služieb – subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú bez ohľadu na ich právnu formu. Poskytovateľom sociálnej služby môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom (verejný poskytovateľ sociálnej služby) a iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby), ktorá spĺňa podmienky pre poskytovanie sociálnej služby určené zákonom o sociálnych službách.

Užívatelia sociálnych služieb – osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby alebo ktoré o ne žiadajú z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Užívateľom sociálnych služieb sa môže stať v priebehu svojho života každý občan. Verejnosť – rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorý sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

Všetci aktéri majú v procese plánovania rovnaké práva a povinnosti, najmä v oblasti rozhodovania a finálnej podoby komunitného plánu.

1.3. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom vypracovaným pre obdobie rokov 2023 – 2030, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Bušince napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí,
- zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziludských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami. Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Popis územia

Obec Bušince leží v **Ipeľskej kotline**, južnú časť ohraničuje rieka Ipeľ, ktorej tok je zároveň prírodnou štátnou hranicou medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou. Úrodné údolie rieky Ipeľ poskytovalo oddávna vhodné podmienky pre usadenie sa obyvateľstva. Geografická poloha – východná časť katastrálneho územia tvoria nízke **pieskové terasy a vodné nivy, západnú časť pahorkatiny**.

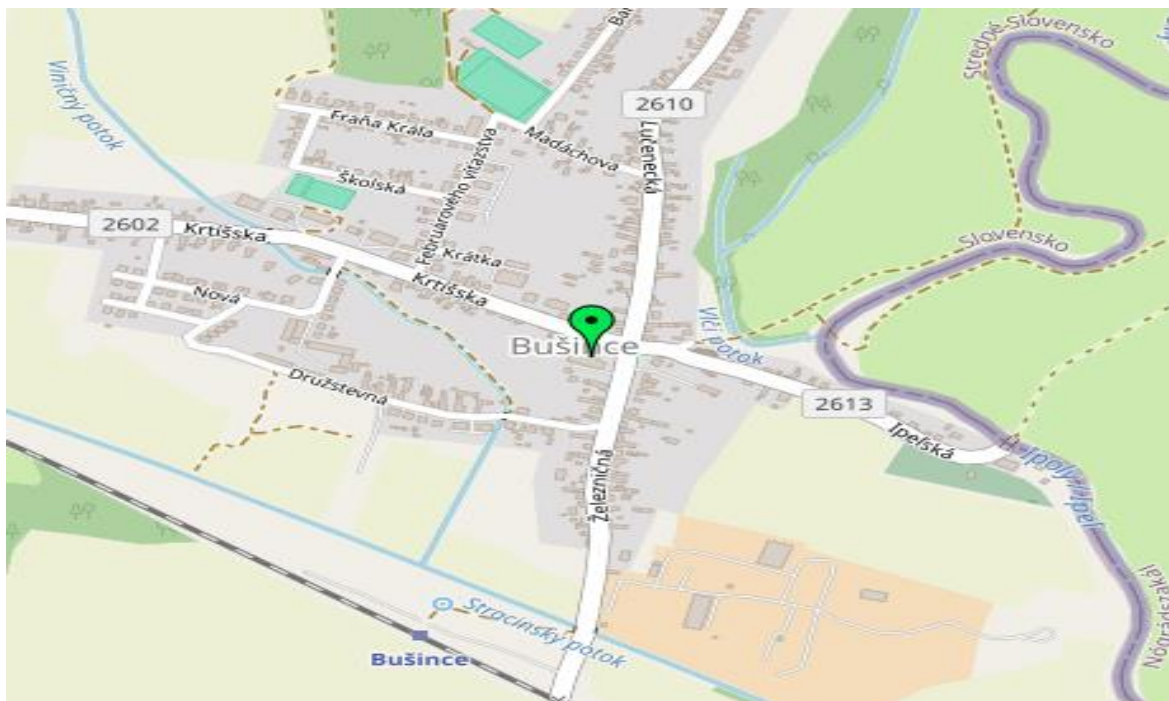
Obec je známa voľne vytekajúcou **minerálnou vodou známou ako bušínska kyselka „medokiš“**. Jej účinky blahodárne pôsobia na ľudský organizmus pre jej zloženie, vysoké percento zastáva železo.

Obec má základnú infraštruktúru – vodovod, plynofikáciu, elektrické siete, skládku odpadu. Obec je pripojená na železničnú sieť jedinou traťou regionálneho významu. **Veľký Krtíš – Bušince – Maďarská republika – Lučenec**. Dĺžka trate je 14 kilometrov.

Jedným zo spôsobov riešenia problematiky malých obcí je vytváranie Spoločných obecných úradov. Obec Bušince je sídlom SocÚ. Je členom **Mikroregiónu Dolnostrehovskej doliny**, členom **Združenia miest a obcí Slovenska**, **Regionálneho Združenia miest a obcí okresu Veľký Krtíš**, členom **Regionálneho vzdelávacieho centra Rimavská Sobota**, členom **Združenia ZPOZ Človek – človeku v Slovenskej republike**, členom **Občianskeho združenia Naša kultúra v Modrom Kameni** atď.

Vo forme preneseného výkonu štátnej správy na samosprávu sa v obci vykonáva matričná činnosť. Do matričného obvodu patrí celkom 8 obcí ako do Spoločného obecného úradu a ešte k nim patrí obec Olováry.

Obrázok č. 1. - Mapka obce Bušince

Obrázok č. 1. Poloha obce v rámci okresu Veľký Krtíš

História obce

Názov obce Bušince zapísaný prvýkrát v tvare Bussa sa zachoval v listine vydanej kráľovskou kanceláriou Bela IV. datovanej rokom 1239. Uvedený údaj je ale v rozpore s textom obsiahnutým v listine. Podľa textu možno listinu spoľahlivo datovať a zaradiť do obdobia ohraničeného desiatym rokom panovania kráľa Bela IV. Od 14. októbra 1244 do 13. októbra 1245. Údaj vzniku listiny vyplýva z jej textu, v ktorom kráľ Belo IV. po tatárskom vpáde odohrávajúcim sa v roku 1241-1242, daroval územie lokalizované v Novohradskej stolici ostrihomskému a arcibiskupstvu. To znamená, že zatiaľ najstaršia

písomná zmienka o Bušinciach pochádza krátko po vpáde Tatárov, ale o jeho dôsledkoch na obec niet zmienky.

Názov Bušince mal písomnú podobu v latinskom texte „villaBusan“. Miko bol vplyvný muž, ktorého panovník menoval kráľovským županom. Bol predchodca rodu Balaša, ktorý zohrával v histórii Bušinciev dôležitú úlohu. Z obdobia vlády panovníka Ladislava VI. Kumánskeho pochádza názov obce v podobe „Busaad“, doložené v listine z roku 1283. V roku 1300 bol vlastníkom Bušinciev Detrik, syn komesa Mika. Koncom 13. a začiatkom 14. storočia patrili Bušince do správneho obvodu so sídlom v Sečanoch. Za vlády panovníka Karola Róberta a jeho syna Ľudovíta sa politické a hospodárske pomery stabilizovali. Nastal rozvoj obchodu, baníctva, budovali sa obchodné komunikácie a cesty. Ekonomika Bušinciev bola založená na výnosnom poľnohospodárstve. V chotári sa nachádzali i vinohrady. Svedčí o tom pomenovanie Viničný vrch (Szólóhegy). Názvy tohto typu poukazujú na starú vinohradnícku a vinársku činnosť v obci. V rokoch 1332 – 1337 sa uvádza v dedine fara „Cursa“. Boje o uhorský trón v polovici 15. storočia prebiehali i v Novohrade. Bojovalo sa i v bezprostrednej blízkosti Bušinciev o Sečany. Upokojenie nastalo až za vlády Mateja Korvína. Bušince patrili hradu Divín, ktorý vlastnil rod Lossonczi.

V roku 1502 sa uvádza SzentGyörgySimon ako vlastník majetku v Bušinciach. V roku 1514 otriaslo Uhorskom sedliacke povstanie Juraja Dóžu. Po bitke pri Moháči v roku 1526 už Osmanskej ríši nič nebránilo na postupe do centra Uhorska. V roku 1541 Turci dobyli Budín. Cieľom ich útokov sa stal i Novohrad. V roku 1543 sa hranica vplyvu Osmanskej ríše tiahla na juh. Takto sa Bušince ocitli v bezprostrednom susedstve mohutnej moslimskej ríše. V roku 1547 bol uzavretý s Osmanskou ríšou mier na 5 rokov. Po uplynutí mieru sa v roku 1552 boje obnovili. V Bušinciach narazil na odpor uhorského vojska. Vybudovali okolo bašty palánkovú obranu. Turci dedinu zapálili, obrancovia úspešne kládli odpor a ubránili sa opevnení pri obrannej veži/bašte, využívajúc ju ako výhodné stanovište pre strelcov. Turci však poslali pre posily do Sečian. Turecké vojsko vážne poškodené Bušince opustilo. Územie sa takto stalo súčasťou mohutnej moslimskej Osmanskej ríše a jeho obyvateľstvo poddanými sultána Solimana. V roku 1553 bol vytvorený sečiansky sandžak so sídlom na hrade Sečany, do ktorého boli začlenené aj Bušince. Turecký názov obce bol Busa.

V roku 1563 bolo v Bušinciach 28 domov, obec naďalej patrila do sečianskeho sandžaku. O desať rokov neskôr sa uvádzajú v súpise Ostrihomského arcibiskupstva v rokoch 1571 – 1573, ako obec odvádžajúca cirkevný desiatok. Názov obce bol Bussa a Bwusa. Panovanie Turkov v Bušinciach trvalo celé polstoročie. Obec bola oslobodená v roku 1593, na začiatku 15 ročnej vojny medzi Osmanskou ríšou a habsburským viedenským

dvorom. Turci po strate časti územia podnikli v roku 1596 veľký nájazd do Novohradu, plieneniu padli za obeť i Bušince. V roku 1624 patrili Bušince panstvu Divín a panstvu Modrý Kameň. Obyvateľstvo i napriek okolnostiam zotrvalo v katolíckej viere. Kostol bol v dezolátnom stave od 15 ročnej vojny. V roku 1660 vlastnil Balaša Imrich majiteľ panstva Divín polovicu Bušinie. Ďalšiu časť vlastnil Balaša Bálint majiteľ panstva Modrý Kameň. Šľachtic Andrea Horvath vlastnil usadlosť od roku 1661. V roku 1663 sa začala nová vojna medzi Osmanskou ríšou a Habsburgovcami. Takto sa Bušince stali znovu súčasťou Osmanskej ríše na obdobie dvoch desaťročí. Po porážke Turkov pri Viedni v roku 1683, vytlačilo kráľovské vojsko turecké posádky z hradov Modrý Kameň a Sečany. Tým sa skončilo definitívne panstvo Turkov.

V roku 1686 predal panovník grófovi Štefanovi Zichymu panstvo Divín aj s časťou patriacou mu v Bušinciach. Takto vstúpil do dejín obce ďalší významný šľachtický rod. História 1 V roku 1688 pri vykonaní cirkevnej vizitácie je uvedené, že v Bušinciach je pekný kostol sv. Demetera s jedným zvonom strednej veľkosti. Obec patrila do farnosti Veľkých Zlievec. Kostol bol upravený po roku 1683. V roku 1720 bol vykonaný nový súpis. Podľa neho bolo v obci 27 poddanských domácností. Na území obce bolo už 11 kopáčov viníc. Národnosť obyvateľstva bola maďarská. Hospodársky stav obce bol na nižšej úrovni. V tomto období prebiehal proces prílivu prisťahovalcov. Príliv slovenského obyvateľstva zo severnejších žúp trvajúci viac než storočie posilnil početnosť slovenského etnika v Poiplí. Bušince sa rýchlo rozrastajú a už v priebehu 18. storočia poskytli priestor pre uskutočnenie niekoľkých župných zasadnutí – kongregácií, nakoľko Novohradská župa nemala stále sídla. V roku 1740 boli vlastníkami v obci rody Zichi, Balaša a gróf Koháry.

Obdobie roku 1771 priaznivo ovplyvnilo i rozvoj obecnej samosprávy. V roku 1771 stál na čele obce legislátor – törvénybíró. Bol to prvý človek v samospráve po ktorom nasledoval richtár. Zaviedol sa inštitút plateného obecného notára. Školské reformy dali základ vzniku obecných škôl. Úradný názov obce v roku 1772 bol Bussa a Bussincze. V druhej polovici 18. storočia sa začínajú usádzať v Novohrade cigáni – Rómovia. V roku 1775 sa v Bušinciach nachádzali 2 rodiny. Toto etnikum sa takto stáva súčasťou jej života. V Uhorsku v roku 1785 bolo zrušené nevoľníctvo cisárom Jozefom II. Úradný názov v roku 1786 bol Buscha a Bussincze. V roku 1792 bola postavená katolícka škola a byt učiteľa. V roku 1799 boli zemepánmi ZichiFerencz a BalasaPál. Žilo tam 695 obyvateľov v 78 domoch. V roku 1808 bol úradný názov obce Busa a Bussince. V roku 1815 žilo v obci 866 obyvateľov. Okrem 19 evanjelikov boli všetci katolíci. Bušince boli typickou poľnohospodárskou obcou. Revolúcia 1848 znamenala zrušenie poddanstva.

Úradný názov obce od roku 1863 – 1886 bol Busa. V roku 1869 vzniká Rakúsko – Uhorsko. V Bušinciach žilo 822 obyvateľov. V roku 1873 prepukla epidémia cholery. Vyžiadala si mnoho ľudských životov. Podľa sčítania obyvateľstva žilo v obci v roku 1880 len 681 obyvateľov, z toho maďarskej národnosti 660 a slovenskej 9. V roku 1888 do roku 1913 mala obec názov Bussa. V roku 1890 v nej žilo 767 ľudí. Začiatkom 20. storočia bol v Bušinciach už mlyn na parný pohon, ktorý patril Antalovi Molnárovi. Po vzniku Československa v roku 1918 sa Bušince, dovtedy stáročia sa nachádzajúce vo vnútrozemí Uhorska pohraničnou obcou nového štátu. V roku 1919 boli nakrátko obsadené vojskami maďarskej Červenej Armády. V priebehu rokov 1919 – 1923 patrili Bušince do Novohradskej župy a okresu Modrý Kameň. Úradný názov obce v roku 1920 bol Bušince.

Od roku 1923 patrila obec do novovytvorenej Pohronskej župy a okresu Modrý Kameň. Začiatkom 20-tych rokov postihla Slovensko hospodárska kríza, v 30-tych rokoch Československo svetová hospodárska kríza. Spôsobili vážne hospodárske problémy, vysokú nezamestnanosť a migrovanie za prácou. V tomto období sa postavila v obci sušiareň tabaku. Československá vláda reagovala na zostrujúce sa medzinárodné vzťahy výstavbou pohraničných opevnení a bunkrov i v katastri Bušiniac. V roku 1938 bola obec pričlenená k Maďarsku. Úradný názov obce v rokoch 1938 – 1944 bol Bussa. Červená armáda vytlačila z obce nemecké vojská 1. januára 1945 a Bušince boli oslobodené. Obec bola bezprostredne po oslobodení pripojená k územiu ČSR. Oprava poškodených domov a ulíc trvala až do roku 1946. Po oslobodení a opätovnom pripojení obyvatelia maďarskej národnosti boli perzekvovaní. V roku 1946 sa konali kurzy slovenského jazyka, zrušila sa v obci maďarská škola. Obnovená bola až v roku 1950. V roku 1948 bola v obci stredná škola, roku 1960 ZDŠ s 9- ročnou školskou dochádzkou. V roku 1958 sa začalo so stavbou novej školskej budovy, vyučovanie v nej sa začalo 1. 9. 1959. V roku 1966 sa začala stavať učiteľská bytovka, odovzdaná bola v decembri 1967. Neskôr sa začala výstavba druhej budovy, zriadila sa Školská jedáleň, kotolňa, telocvičňa (začala sa stavať v roku 1987 a dokončená bola v 90-tych rokoch).

V priebehu rokov 1948 – 1950 bola vybudovaná železničná trať z Maďarska cez Bušince do Malých Stracín. Do prevádzky bola slávnostne odovzdaná 1. mája 1951. V roku 1952 bola obec elektrifikovaná, založené bolo aj JRD. 13. marca 1963 postihla obec veľká povodeň. Začiatkom 70-tych rokov sa stali Bušince strediskovou obcou. V obci je sídlo spoločenského MNV, kde patria obce Malé Zlievce a Muľa. V roku 1996 prvým občanom, ktorému zapojili do domácnosti plyn bol Peter Sabó.

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne:

„Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“. Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr.

1.3.1. Obyvateľstvo

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období do roku 1970 pomerne lineárne narastal. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v tridsiatych a sedemdesiatych rokoch. V roku 1970 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 890. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá a klesá striedavo o veľmi nízky počet. Priemerný počet je od tohto času vyrovnaný čo dokumentuje aj graf vývoja počtu obyvateľov. V obci dochádza k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného nižšou mierou pôrodnosti v porovnaní s úmrtnosťou. Dominuje počet vyst'ahovaných nad počtom prisťahovaných. V obci dochádza k vyrovnávaniu počtu obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku. Je to spôsobené tým, že sa v obci nachádza rómska osada, kde je výrazne vyššia pôrodnosť, ktorá pozitívne ovplyvňuje tieto ukazovatele.

Index starnutia predstavoval hodnotu 275 (počet osôb v poproduktívnom veku 275 k počtu osôb v predproduktívnom veku 305). Priemerný vek občanov obce je 45,23 rokov. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti poproduktívnym môžeme očakávať demografický problém – prestarnutie obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva a zvyšovanie ekonomickej závislosti obyvateľstva a následne rast dopytu po sociálnych službách. Počet potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb pre seniorov sa za posledné dva roky zdvojnásobil. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje Tab. č. 2, 3 a 4.

V obci silne prevládajú obyvatelia rímskokatolíckeho vyznania – 79%. Evanjelickú cirkev a.v. zastáva 10% obyvateľov. Nasledujú obyvatelia nezisteného vierovyznania, bez vyznania a náboženskej spoločnosti. Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné

vzdelanie, učňovské vzdelanie a stredné vzdelanie bez maturity. Počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je 50 obyvateľov

1.3.2. Školstvo

Pre deti predškolského veku je zabezpečená celodenná starostlivosť v materskej škole, kde pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Budova materskej školy je umiestnená v areály s dostatkom zelene, ideálne pre celodenný pobyt detí a deti majú zabezpečenú teplú stravu. Materskú školu navštevujú deti vo veku od 3 - do 6 rokov.

Pre žiakov Materskej a Základnej školy sú organizované pestré aktivity. 16. júna 2017, sa žiaci najmä 5. a 6. ročníkov školy zúčastnili natáčania zábavno-súťažnej edukačnej relácie, ktorú vysielajú v dopoludňajších hodinách na STV1 pod názvom DAJ SI ČAS. Žiaci ZŠ s MŠ v Bušinciach oslávili Medzinárodný deň detí pohybom a športovým zápolením. Už po tretíkrát za sebou bola totiž riaditeľstvom školy vyhlásená a zorganizovaná školská športová olympiáda. Ako hosť bol tento raz pozvaný rovesník žiakov, jedenásťročný Miško Bartko z II. ZŠ Veľký Krtíš. Športovec, karatista, reprezentant SR, majster SR, účastník MS a ME, držiteľ niekoľkých medailí. V súvislosti s plnením povinnej školskej dochádzky žiakov v jednotlivých školách je potrebné spomenúť otázku záškoláctva, t. j. vymeškávanie vyučovacích hodín žiakom, bez náležitého ospravedlnenia neprítomnosti. Ide o vymeškávanie viac ako 15 hodín mesačne bez ospravedlnenia. V takýchto prípadoch je pozornosť pracovníkov sociálnoprávnej ochrany detí a terénnych pracovníkov zameraná na pomoc a poradenstvo priamo v rodinách. V rámci predchádzania krízových situácií a v záujme znižovania počtu žiakov, ktorí vymeškávajú vyučovanie, sú oprávnené osoby – zákonní zástupcovia upozorňovaní na dôsledky takéhoto správania sa ich maloletých detí. Obec Bušince v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich zo zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. rieši rodiny s deťmi, ktoré sa ocitli v krízovej situácii. Medzi krízové situácie patrí najmä strata bývania, zamestnania, finančnej sebestačnosti rodiny a úmrtie členov rodiny. Pozornosť je venovaná zanedbávaniu starostlivosti zo strany rodičov a sanácii rodín, ktorej cieľom je predchádzať, zmierniť alebo eliminovať príčiny ohrozenia dieťaťa a poskytnúť rodičom aj dieťaťu pomoc a podporu k zachovaniu rodiny ako celku. Dôraz je kladený na súdom nariadenú náhradnú rodinnú starostlivosť a zanedbávanie povinnej školskej dochádzky.

1.3.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci Bušince a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce. V obci sú zastúpené podnikateľské aktivity najmä v oblasti poľnohospodárstva, obchodu, drobných služieb a cestovného ruchu. Miera ekonomickej aktivity v obci dosahuje dlhodobo úroveň nad 50 %, časť obyvateľstva je závislá na štátnych sociálnych dávkach. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vyše 47 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním. Počet registrovaných podnikateľov (ŽL) v obci Bušince: 11 FO a 7 PO.

Zdravotníctvo

V obci Bušince je zdravotné stredisko s lekárnou, pravidelne ordinuje všeobecný lekár pre dospelých. Za odbornou zdravotnou ambulanciou a pohotovostnou službou musia obyvatelia obce dochádzať do mesta Veľký Krtíš a Lučenec.

Kultúra, šport

Spoločenský život je veľmi aktívny, na ktorom sa zúčastňujú vekové kategórie od detí po seniorov. Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov.

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Máj – Deň matiek
- Jún - Deň detí
- Júl – Deň obce
- December – Besiedka Deda Mráza

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času, stretnutia s dôchodcami a jubilantmi a pod. Obec na informovanie obyvateľov o dianí v obci využíva miestny rozhlas.

V obci sa nekonajú žiadne pravidelné športové aktivity. Občania využívajú susedné obce na sledovanie futbalových zápasov.

1.3.4. Nezamestnanosť

Jednou z hlavných priorít obce je zvyšovať zamestnanosť a tak prispievať k zvyšovaniu životnej úrovne občanov. Podporou rozvoja podnikateľského prostredia, služieb a cestovného ruchu chce obec vytvoriť nové efektívne pracovné príležitosti pre nezamestnanú aktívnu pracovnú silu a tým postupne znižovať nezamestnanosť v obci. Poskytnuté údaje z databázy ÚPSVaR Veľký Krtíš potvrdzujú pomernú klesajúcu tendenciu nezamestnanosti v sledovanom období na úrovni okolo 4%. Okres Veľký Krtíš, na základe evidencie uchádzačov o zamestnanie zaujíma popredné miesto v rámci banskobystriického kraja spolu s okresmi Lučenec a Rimavská Sobota v celkovom počte nezamestnaných. Vývoj nezamestnanosti za BBSK zaznamenáva rastúci trend a jej súčasná úroveň je nepriaznivá. V miere nezamestnanosti v rámci kraja sú veľké rozdiely medzi jednotlivými okresmi, čo je výrazné hlavne pri porovnaní priemyselnejšieho severozápadu s južnými okresmi. Klesajúca tendencia počtu poberateľov podpory v nezamestnanosti je zapríčinená tým, že občania sú vyradovaní na krátkodobé pracovné pomery v poľnohospodárstve a stavebníctve. Vplyv na vývoj nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš má aj zlá infraštruktúra a pretrvávajúci zlý stav v oblasti hromadnej dopravy osôb, najkritickejšou skupinou z pohľadu nezamestnanosti sú dlhodobo nezamestnaní a mladí ľudia.

Pre zníženie nezamestnanosti v obci je potrebné:

- ✓ stabilizovať počet obyvateľov,
- ✓ zvyšovať finančné prostriedky na realizáciu opatrení aktívnej politiky trhu práce a efektívne a účinne využívať prostriedky ESF,
- ✓ podnietiť tvorbu miestnych pracovných príležitostí a podnikateľských aktivít v súkromnom sektore (napr. poľnohospodárstvo, agroturistika),
- ✓ dobudovať technickú infraštruktúru ako nevyhnutný predpoklad pre rozvoj obce.

S nezamestnanosťou ruka v ruke kráča zlá ekonomická situácia občanov a ich rodín a odkázanosť na dávky v hmotnej núdzi. Nezamestnanosťou a sociálnou odkázanosťou sú postihnutí všetci obyvatelia obce, ale zvlášť treba vyzdvihnúť podiel MRK, ktorí sa vo významnej miere podieľajú na tejto nepriaznivej situácii aktuálny počet nezamestnaných MRK nie je možné zistiť. Tento krátky prehľad nás upozorňuje na skutočnosť, že obec bude musieť aj v budúcnosti venovať pozornosť sociálnej inklúzii vylúčených rómskych komunít

za cieľom zníženia tempa sociálneho vylučovania a zlepšenia situácie v oblasti zamestnanosti, vzdelania, zdravotnej starostlivosti a rozširovania osvetu vo všetkých oblastiach, s cieľom sociálneho začlenenia tejto komunity do majoritného obyvateľstva.

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity síce má trvale stúpajúcu tendenciu, ale hlavne v počte obyvateľov v poproduktívnom veku, a preto tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť. Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Sociálne „znevýhodnené“ skupiny v obci Bušince môžeme rozdeliť na:

- a) seniori,
- b) nezamestnaní (najmä dlhodobo nezamestnaní),
- c) deti a mládež,
- d) zamestnanci (obyvatelia v produktívnom veku) s nízkym vzdelaním,
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím, osoby so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami resp. osoby v obtiažnych životných situáciách,
- g) mladé rodiny s deťmi – rodiny s deťmi.

Ku skupinám často zaradovaným v rámci cieľových skupín patrí aj skupina – osoby aktívne v komunitách. Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie vhodnými sociálnymi službami.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke viac motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov. Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004. Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú najmä na:

- ✓ úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- ✓ základné vybavenie domácnosti,
- ✓ zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- ✓ na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva. Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách. Okrem dávky v hmotnej núdzi ÚPSVR poskytuje aj iné sociálne dávky pre rodiny, pre zdravotne postihnutých a pod.

Charakteristika jednotlivých cieľových skupín a ich potreby

SENIORI

Identifikácia problémov

- ✓ chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc,
- ✓ osamelí seniori so zdravotnými problémami – ich podiel sa zvyšuje,
- ✓ je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb, formách poskytovaných služieb,
- ✓ nie je vyriešená bezbariérovosť všetkých verejných priestorov v obci.

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli určený vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a
- ekonomické zmeny, zmeny v postavení,
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity napr. svojpomoc.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č. 2: Obyvateľstvo podľa jednotlivých vekových skupín k 31.12.2021

Veková skupina	Počet obyvateľov	% zastúpenia
0 – 3 rokov	63	4
4 – 6 rokov	39	3
7 – 15 rokov	148	10
16 – 18 rokov	55	4
19 – 60 rokov	835	60
61 a viac rokov	275	19
Spolu	1415	100 %

Zdroj: obec Bušince

Tabuľka č. 3: Vývoj počtu obyvateľov obce Bušince v rokoch 2011 – 2021

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj počtu obyvateľov
2011	1398	+
2013	1460	+
2015	1452	-
2017	1439	-
2019	1445	+
2021	1415	-

Zdroj: obec Bušince

Z tabuľky je zrejмый mierny prírastok obyvateľstva s trvalým pobytom od roku 2011

Tabuľka č.4 : Vývoj počtu obyvateľov obce Bušince, podľa vekových skupín

Rok	Celkový počet obyvateľov	Predproduktívny vek %	Produktívny vek %	Poproduktívny vek %
2011	1398	22,10	64,52	13,38
2013	1460	22,95	63,90	13,15
2015	1452	22,38	64,26	13,36
2017	1439	20,78	64,28	14,94
2019	1445	20,48	63,39	16,13
2021	1415	20,07	62,83	17,10

Zdroj: obec Bušince

Občania v produktívnom veku tvoria 60 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby za obdobie posledných 15 rokov. Jednou z možností riešenia nepriaznivého vývoja je zvyšovanie ekonomickej aktivity obyvateľov v poproduktívnom veku. Podľa prepočtov a odborného odhadu bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať o priemerne 6 obyvateľov ročne viac (10 – 15 obyvateľov) a umiestnenie v sociálnom zariadení 8 - 10 osôb ročne.

Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku nie je jedinou skupinou/prijímateľom sociálnych služieb.

Integrácia sociálnych služieb so službami poskytovania zdravotnej starostlivosti a zavedenie nových sociálnych služieb s dôrazom na sociálnu rehabilitáciu, psychologické poradenstvo, ciele vzdelávanie a rehabilitačné služby by mohla mať tiež pozitívny vplyv na vývoj počtu prijímateľov sociálnych služieb.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí v komunite obce pre kategóriu seniorov (momentálne pozastavená). Obsah a rozsah jej poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Počas doby poskytovania sociálnej služby sú náklady na opatrovateľskú službu hradené v súlade s VZN č. 4/2014 o poskytovaní sociálnych služieb o výške a spôsobe úhrad za poskytované sociálne služby v platnom znení (opatrovateľská a odľahčovacia služba) schváleným obecným zastupiteľstvom. Táto sociálna služba je

zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja obcou Bušince zo dňa 19.11.2014 pod číslo ID5588410 s poskytovaním sociálnej služby od 01.12.2014. Podporná služba „jedáleň“ je zabezpečená podľa možností obci reflektujúc záujem občanov, najmä z jedálne základnej školy. Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľov obce umiestnených v sociálnych zariadeniach.

NEZAMESTNANÍ (dlhodobo nezamestnaní) A ZAMESTNANCI S NÍZKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- ✓ skupina občanov, ktorá stratila záujem o prácu a zamestnanie
- ✓ chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- ✓ chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, sprostredkovanie príležitostných prác, podporovanej práce
- ✓ narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- ✓ nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVR.

V spolupráci s ÚPSVR Veľký Krtíš sa obec podieľa na realizácii národných projektov zameraných na aktivačnú činnosť, organizuje verejnoprospešné práce alebo využíva dlhodobo nezamestnaných na menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobo nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľnými na trhu práce. U dlhodobo nezamestnaných klesá časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom. Od roku 2017 je možné v rámci projektov ÚPSVR podporovať dlhodobo nezamestnaných aj v oblasti ďalšieho vzdelávania a získavania praxe u zamestnávateľov (projekty RE-PAS, KOMPAS).

DETI A MLÁDEŽ

Identifikácia problému

- ✓ chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc

- ✓ deti zo sociálne slabších rodín nemajú stravovacie návyky
- ✓ nevhodné trávenie voľného času
- ✓ rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- ✓ chýba miestna legislatíva

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v PKO v spolupráci s obecným úradom majú možnosť využívať aj multifunkčné ihrisko a mnoho ďalších. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Kosihovce je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľnočasové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na vysokej úrovni. Výborná je vzájomná spolupráca Obecného úradu v obci Bušince s materskou školou. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, stavia májov, Deň obce. Sú pre ne organizované Mikulášske oslavy, fašiangový karneval, Deň detí. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín, obec neposkytuje finančnú podporu príspevkom na stravovanie v školskej jedálni. Plánuje zlepšiť vzájomnú informovanosť a spoluprácu s UPSVR v oblasti finančnej podpory detí zo sociálne slabších rodín a sociálne slabších rodín.

Obec nemá vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa. Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka sú odmenení vecnými darmi. Obec momentálne má deti umiestnené v náhradnej rodinnej starostlivosti 2 deti. V detských domovoch sú umiestnené 3 deti. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácie v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.

Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému

- ✓ chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- ✓ je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb

✓ nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi

✓ chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby

✓ nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy. Z hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

✓ mentálne a psychické postihnutia

✓ zmyslové postihnutia

✓ postihnutia pohybového aparátu

✓ kombinované postihnutia

✓ ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení),

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPVSaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci funguje miestny spolok Zväzu zdravotne postihnutých osôb. Obec podporuje činnosť miestnej organizácie z rozpočtu obce.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI príp. v obtiažnej životnej situácii

Identifikácia problému

✓ chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc

✓ chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie

✓ narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami

✓ skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie

✓ informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni

✓ násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole

✓ pasivita občanov riešiť veci verejné

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé.

Túto sociálnu skupinu tvoria:

✓ dlhodobo nezamestnaní občania

✓ občania spoločensky neprispôsobiví

✓ závislí občania

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť niektoré jej kategórie len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhohodej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevlývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách. Obec neposkytuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

V obci síce nie je vytvorené Komunitné centrum ale funguje tu Terénna sociálna práca. Úlohou je v zmysle zákona účinne pomáhať sociálne slabším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote. Vytvorenie komunitného centra je podmienené špecifickými kritériami, v prípade ak obec kritériá splní, bude o zriadení komunitného centra uvažovať.

1. 4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny osôb, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (napr. s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb. Obec Bušince poskytuje sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách:

Obec Bušince ako verejný poskytovateľ sociálnych služieb na území obce v rámci svojej pôsobnosti svojimi aktivitami, opatreniami utvára a neustále podporuje rozvoj sociálnych služieb adresovaných jednotlivým cieľovým skupinám, komunitám. Sociálni pracovníci aktívne vyhľadávajú fyzické osoby, ktorým je potrebné poskytnúť sociálnu službu, a to najmä starších ľudí, ľudí, ktorí pre svoje životné návyky a spôsob života majú zníženú schopnosť orientácie v zmenách v sociálnej oblasti. Cieľom sociálnej práce je osobne kontaktovať potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb, oboznámiť sa s ich životnými podmienkami, informovať, sprostredkovať alebo zabezpečiť konkrétnu formu sociálnej služby, či krízovú intervenciu, pomoci podľa výberu občana s jeho aktívnou účasťou na riešení vzniknutej nepriaznivej situácie. Poskytnutím komplexného sociálneho poradenstva je ponúknutá pomoc občanom nasmerovať ich na konkrétne inštitúcie (verejných či neverejných poskytovateľov sociálnych služieb), a tak nájsť vhodné riešenie sociálneho či iného životného problému. Cieľové skupiny sú veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, životných návykoch, spôsobe života, možnostiach zabezpečiť si nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, sociálnych kontaktoch, na systéme pomoci riešenia prítomnej generačnej chudoby, vitalite a životnom postoji každého jedinca.

Z hľadiska početnosti prijímateľov sociálnych služieb prvenstvo patrí sociálnej kategórii populácie – seniorov, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej). K závažným problémom starostlivosti o seniorov patrí prepojenie zdravotnej a sociálnej problematiky a k nim sa pripája ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti.

Optimálna forma starostlivosti o seniorov je starostlivosť poskytovaná v ich domácom prostredí. Väčšina starších občanov chce zostať vo svojich domácnostiach tak dlho ako je to možné, čo obvykle závisí od zdravotného stavu seniora a jeho sociálneho zázemia. Sociálne zázemie je určované viacerými faktormi, medzi ktoré patrí schopnosť pokryť výdavky domácnosti, pomoc rodinných príslušníkov pri zabezpečovaní životných potrieb, sociálna integrácia jednotlivca, schopnosť vyvíjať aktivity vo vyššom veku, životný program a životná náplň, jednoducho celková kvalita života.

Obec Bušince v súčasnosti poskytuje nasledovné sociálne služby: opatrovateľská služba (na neurčito pozastavená), terénna sociálna práca, sociálne poradenstvo a výdajňa stravy.

Opatrovateľská služba (dočasne prerušená služba)

Opatrovateľská služba predstavuje jednu z foriem terénnych sociálnych služieb pre kategóriu občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a seniorov obce Bušince. Možno predpokladať, že je tomu tak v dôsledku snahy najmä seniorov zotrvať v domácom prostredí čo najdlhšie a zachovať si tak istú mieru autonómie a súkromia. Preferujú samostatné bývanie i v prípade potreby pomoci druhej osoby, pričom snaha nebyť závislý na svojich deťoch, vedie k uprednostňovaniu cudzej pomoci.

Opatrovateľskú službu teda možno vymedziť ako terénnu službu poskytovanú osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Opatrovateľská služba sa poskytuje občanom v ich domácnostiach. Vďaka mnohým výhodám, ktoré opatrovateľská služba klientovi prináša, sa domnievame, že by mala byť poskytovaná prednostne pred ostatnými formami sociálnych služieb, ambulatnou či pobytovou. Pomoc formou opatrovateľskej služby má dlhodobejší, procesuálny charakter. Jej cieľom je zlepšenie schopnosti klienta zvládať alebo zlepšovať životnú situáciu vlastnými silami. Skúsené kvalifikované opatrovateľky poskytujú aj psychosociálnu pomoc, emocionálnu či psychologickú podporu, pomoc pri posilňovaní schopnosti zvládať problémy, podporujú informovanosť a orientáciu klienta v neprehľadnej situácii. Uspokojujú jeho potreby kontaktu, zdieľajú obavy i radosti, pomáhajú prijímateľom k plnohodnotnému a čo najviac sebestačnému životu v ich domácom prostredí.

Z hľadiska dostupnosti je opatrovateľská služba poskytnutá všetkým fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú a spĺňajú zákonom stanovené podmienky na jej poskytovanie.

Terénna sociálna práca

Obec momentálne poskytuje terénne sociálne služby, ich kancelária je zriadená v budove obecného úradu.

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

V rámci terénnej sociálnej práce sú realizované viaceré opatrenia na uľahčenie začlenenia sa do spoločnosti – umiestnenie klientov do zariadení soc. služieb, pomoc pri evidencii na ÚPSVaR, poradenstvo pri riešení bytovej otázky, humanitárna pomoc a pod.

Zámerom je zlepšenie sociálnej situácie ľudí ohrozených sociálnym vylúčením prostredníctvom zabezpečenia terénnej sociálnej práce za pomoci terénnych sociálnych pracovníkov a terénnych pracovníkov poskytujúcich pomoc obyvateľom mesta, ktorí sa ocitli v sociálnej a hmotnej núdzi, nezamestnaným, rodinám s malými deťmi a seniorom s osobitným zreteľom na segregované a sociálne vylúčené komunity. Cieľom je zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb na živote spoločnosti, zlepšenie ich možností vstupu na trh práce, zlepšenie prístupu k poskytovaným službám a komplexná integrácia do spoločnosti.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením na často ocitajú v životných situáciách sprevádzaných rôznymi problémami, napr. nízke príjmy (vznik dlhov), problémy s bývaním, drogová závislosť, trestná činnosť a s tým spojený pobyt vo väzení. Situácia takýchto osôb je sťažená aj obavami z budúcnosti a neistotou. Väčšinou ide o osoby s nižším vzdelaním a nízkym príjmom. Veľké obavy tak predstavuje nedostatok financií, či už sú to nízke príjmy alebo sociálne dávky. S nízkymi príjmami súvisí problém neschopnosti splácať náklady spojené s bývaním resp. ďalšie výdavky a následné zadlžovanie sa. Zlepšenie svojej situácie klienti často spájajú so zvýšením sociálnych dávok. Na základe poznania cieľovej skupiny majú terénne sociálne pracovníčky nadobudnuté zistenia, že klienti deklarujú záujem pracovať, ale dodávajú, že sato „musí oplatiť“. Problém vidia v tom, že ak sa zamestnajú, ich príjem bude len o málo vyšší ako sú sociálne dávky a tak dávajú prednosť nelegálnej, občasnej práci, ďalším problémom je bývanie. Okrem vyššie uvedeného problému platí výdavky spojené s bývaním, problémom je aj nevhodné bývanie (hygienicky nevyhovujúce bývanie, bývanie viacpočetných rodín, resp. viacerých rodín v malom dome). Klienti deklarujú záujem riešiť svoju bytovú situáciu. Tí, ktorí majú bývanie (nevyhovujúce) vidia zlepšenie svojej situácie v splatení nedoplatkov súvisiacich s bývaním, nájdenie si vhodnejšieho bývania. Ľudia bez stabilného bývania vidia zlepšenie svojej situácie už v tom, ak by sa im podarilo nájsť stabilné ubytovanie (ubytovňa, sociálny byt). Uvedené problémy sa prejavujú na fungovaní vzťahov v rodine, ako sú rozchody a rozvody, domáce násilie, nezvládnutá výchova detí. Nefungujúce vzťahy v rodine ovplyvňujú schopnosť

dospievajúcej mládeže založiť si vlastnú rodinu a udržiavať stabilné rodinné vzťahy a prostredie. V tejto cieľovej skupine dochádza k prepojeniu viacerých problémov a tak často ani samotní klienti nie sú schopní definovať, čo by im pomohlo riešiť ich situáciu a očakávajú návrh na riešenie od poskytovateľov sociálnych služieb.

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Bušince v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku a klesanie počtu detí. Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:

a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,

b, nepriaznivého zdravotného stavu,

c, dovŕšenia dôchodkového veku,

d, terénnej sociálnej služby

- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydli, nárast obyvateľstva, omladiť obec
- doriešiť bezbariérovosť v obci
- rozšírenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- rozšíriť možnosť stravovania odkázaných osôb.

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- existencia vybraných sociálnych služieb – terénna sociálna služba a opatrovateľská služby (dočasne pozastavená služba)
- záujem komunity obce a angažovanosť samosprávy v rozvoji sociálnej oblasti,

- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,
- pokoj vidieckeho prostredia a blízkosť turisticky atraktívneho miesta,
- existencia pedagogického dozoru,
- dobrá spolupráca obecného úradu s materskou školou, miestnymi podnikateľmi a spolkami,
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity,
- udržiavané staré zvyky a tradície obce,
- vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti kultúry, cestovného ruchu a vidieckeho rozvoja,

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nízka miera zapojenia všetkých subjektov a ich koordinácia pri poskytovaní sociálnej starostlivosti integrovaným spôsobom,
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj, vysoký index starnutia,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb a odmeňovanie sociálnych pracovníkov,
- migrácia mladej generácie,
- nedostatočná informovanosť verejnosti a zapojenie komunity (dobrovoľníkov) do komunitne poskytovaných sociálnych služieb,
- nie je komplexne vyriešená bezbariérovosť v obci,
- nevyhovujúca infraštruktúra objektov kultúry, sociálnej starostlivosti, zdravotníctva, školstva,
- nedostatok vhodných bytov pre sociálne slabé vrstvy obyvateľov, starostlivosť o dôchodcov,
- slabá ekonomická vyspelosť.

Priležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- starostlivosť o sociálne slabšie skupiny obyvateľstva,
- sieťovanie poskytovateľov a integrácia služieb SS a ZS,
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce,
- preventívne programy pre občanov so závislosťami,
- využívanie IKT a nových technológií v sociálnych službách, vznik nových sociálnych služieb poskytovaných komunitou,
- možnosti viaczdrojového financovania vrátane EÚ fondov,
- podpora procesu deinštitucionalizácie.

Ohrozenia:

- nestabilná a často sa meniaci legislatíva,
- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality – nedostupnosť sociálnych služieb,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za služby,
- neisté finančné zabezpečenie už existujúcich aktivít,
- zvyšovanie segregácie a chudoby,
- neochota financovať alternatívne, pilotné a inovatívne služby,
- vysoká miera „inštitucionalizácie služieb“.

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- ✓ vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- ✓ pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- ✓ pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti.

Prioritami rozvoja sociálnych služieb v rokoch 2018 – 2022 bolo najmä zabezpečenie vybraných sociálnych služieb s dôrazom na ambulantné a terénne služby – opatrovateľskej a terénnej služby (priorita č.1), rozšírenie sociálnych služieb o možnosti pobytových služieb pre obyvateľov obce (priorita č. 2) priamo v obci Bušince, alebo mimo obce (priorita č.3) v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom, zabezpečiť stravovanie pre starších občanov (priorita č. 4), venovať pozornosť neprispôsobivým občanom ako osobitným príjemcom sociálnych dávok a vytváraním možností ich začleňovania. V rámci projektov revitalizácie obce, rekonštrukcie a výstavby verejnej infraštruktúry obec zlepšila bezbariérovosť v obci. V ďalších rokoch bude potrebné venovať pozornosť bytovej výstavbe a podpore obnovy bytového fondu najmä pre mladé rodiny, investíciám do infraštruktúry pre integráciu sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti a využívaniu nových technológií v poskytovaní sociálnych služieb.

2. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Východiskovým dokumentom pre plánovanie, rozvoj a financovanie služieb vrátane sociálnych služieb na území obce Bušince je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kosihovce (aktualizácia Akčného plánu pre rok 2023 – 2030). Pre sociálnu oblasť má obec plánované opatrenia, aktivity a projekty smerujúce k naplneniu strategického cieľa:

„Strategický cieľ: Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce a tým zabezpečiť kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť všetkým obyvateľom obce s prepojením na ostatné verejné služby“

Okrem uvedeného PHSR bol v obci realizovaný prieskum potrieb, zisťovanie potrieb obyvateľstva a analýza súčasného stavu.

2.1. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

Na základe získaných podkladov z analýzy strategických dokumentov, analýzou východiskovej situácie a názorov občanov a posúdenia budúceho možného vývoja boli navrhnuté pre Komunitný plán 3 priority v súlade s regionálnymi a národnými stratégiami.

Priorita 1 : Prepojiť systém sociálnych a zdravotných služieb do systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti poskytovaných komunitou

2.1. 1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

- a) podpora zotrvaní klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj a podpora vytvárania nových kapacít ambulantných sociálnych služieb a popri prípade aj pobytových sociálnych služieb,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania infraštruktúry pre poskytovanie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti,
- d) podpora kontinuálneho vzdelávania zamestnancov v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Obec Bušince bude prioritu naplňovať nasledovne:

- podporou projektov s ambulantnou príp. pobytovou formou sociálnych služieb,
- podporou opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- zabezpečením poskytovania sociálnej služby v prípade potreby iným spôsobom napríklad pobytom v zariadení spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými POSK,
- rozšírením možností poskytovania stravovania starších a odkázaných osôb
- preskúmaním nových možností poskytovania finančnej pomoci, resp. inej pomoci nefinančnej pomoci pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- cieľovými aktivitami podporiť začlenenie spoločensky neprispôsobivých obyvateľov,

- podporou tvorby projektov umožňujúcich poskytovať nové sociálne služby podľa potrieb obyvateľov – jednotlivé cieľové skupiny,
- postupným riešením bezbariérovosti v obci (v nových a rekonštruovaných objektoch),
- aktualizáciou a schválením VZN uplatňovať zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb a vytvoriť podmienky pre viaczdrojové financovanie SS a ZS,
- udržaním cenovo dostupných sociálnych služieb,
- aktivizáciou seniorov – ponuka a dostupnosť voľnočasových aktivít, rehabilitačných a rekreačných aktivít, ďalším vzdelávaním o aktívnom starnutí,
- obnovou bytového fondu v obci pre mladé rodiny vytvoriť podmienky pre zabezpečenie kvality a dostupnosti komunitných sociálnych služieb (podpora dobrých medzigeneračných vzťahov, dobrovoľníctvo a svojpomocné aktivity).

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, zlepšenie spolupráce v širšej spádovej oblasti a VÚC, zapojenie zamestnávateľov a MVO do vytvárania podmienok v oblasti poskytovania sociálnych služieb a ZS a území obce Kosihovce.

Ukazovateľ:

% podiel integrovaných služieb

% podiel prijímateľov ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Priorita 2 : Zvýšiť informovanosť a zapojenie verejnosti

2. 1. Podpora informovanosti, vzdelávania a prevencie

- a) príprava a realizácia tematických vzdelávacích podujatí pre verejnosť, zabezpečenie vyhľadávacej činnosti a sociálneho poradenstva,
- b) zapojenie sa obce do národných programov a kampaní,
- c) podpora dobrovoľníctva a neziskového sektora v obci vrátane poskytovateľov SS v širšom regióne,
- d) zabezpečenie monitoringu sociálnych a zdravotných potrieb obyvateľov, zriadenie schránky podnetov/návrhov a pripomienok.

Obec Bušince bude prioritu naplňovať nasledovne:

- publikovaním informácií /informačných materiálov o poskytovaných sociálnych službách pre občanov obce Bušince (podľa jednotlivých cieľových skupín), monitoring ich potrieb a návrhov,
- organizovaním tematicky orientovaného vzdelávacieho podujatia pre verejnosť v spolupráci s neziskovými organizáciami a poskytovateľmi SS vo svojich častiach minimálne raz ročne, prípadne ako súčasť iných tradičných podujatí v obci,

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zapojiť všetkých aktérov vhodným spôsobom do vytvárania podmienok pre komunitne poskytované sociálne služby v širšom území a to nielen poskytovateľov sociálnych služieb, ale aj ostatné neziskové organizácie, cirkev, podnikateľské subjekty a subjekty územnej spolupráce.

Ukazovateľ:

Počet dobrovoľníkov

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Priorita 3 : Zlepšovanie kvality sociálnych služieb

- a) podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zlepšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- b) zabezpečením informovanosti verejnosti a pracovníkov v sociálnych službách o systémoch hodnotenia kvality sociálnych služieb na úrovni obce vrátane zabezpečenia ich účasti na pravidelnom prieskume o sociálnych službách,
- c) podpora sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave, spolupracou so vzdelávacími inštitúciami a profesnými organizáciami/komorami.

3. 1. Podpora kontinuálneho vzdelávania pracovníkov a dobrovoľníkov v sociálnych službách

Obec Bušince bude prioritu naplňovať nasledovne:

- informovaním sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb o možnostiach ďalšieho odborného vzdelávania,

- realizáciou prieskumu vzdelávacích potrieb sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Ukazovateľ:

Počet účastníkov odborného vzdelávania v oblasti poskytovania sociálnych služieb

3. 2. Podpora zavádzania systému hodnotenia kvality sociálnych služieb

Obec Bušince bude prioritou naplňovať nasledovne:

- informovaním verejnosti na svojom webovom sídle o poskytovateľov sociálnych služieb so zavedením systémom hodnotenia kvality sociálnych služieb,
- realizáciou prieskumu spokojnosti a hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Splnenie cieľa si vyžaduje pravidelnú komunikáciu povereného pracovníka obce s poskytovateľmi sociálnych služieb a ďalšími relevantnými aktérmi (napr. UPSVR, VÚC) a získavanie spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb vrátane pravidelného informovania príslušnej komisie miestneho zastupiteľstva, prípravu a realizáciu cielených aktivít a vyhodnotenia výsledkov prieskumu vrátane návrhov na zmeny a aktualizáciu komunitného plánu.

Ukazovateľ:

Počet poskytovateľov sociálnych služieb so zavedeným systémom kvality

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Index spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Bušince úzko participuje na PHSR obce Kosihovce na roky 2023 - 2030 a je v súlade s jeho víziou, prioritami a cieľmi. Jedným z čiastkových cieľov je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci vrátane oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené, legislatíva umožňujúca viaczdrojové financovanie je v schvaľovacom procese je potrebné okrem už vynakladaných a plánovaných finančných prostriedkov zahrnúť v budúcnosti do programového rozpočtu aj nové finančné zdroje, investície do infraštruktúry príp. na

spolufinancovanie. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Bušince zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

Presný časový harmonogram realizácie aktivít KP bude spracovaný a predložený príslušnej komisii po schválení dokumentu.

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účast' na komunitnom plánovaní:

✓ písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť - ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom

✓ účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení

Komunitný plán možno meniť:

✓ ak sa zmenia priority

✓ získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby

✓ nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Bušince minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

ZÁVER

Budúcnosť a ďalšie etapy komunitného plánu a realizácia cieľov plne preukážu či sa podarilo vytvoriť dokument, ktorý by v sebe zahŕňal odborné znalosti a aj názory a spätné väzby od užívateľov služieb a obyvateľov mesta pri zohľadnení súčasného i budúceho jeho sociálneho vývoja. Komunitný plán sociálnych služieb je neustále živý proces zisťovania potrieb, musí pružne reagovať na meniaci sa dopyt v závislosti na potrebách. Našou snahou je, aby sa komunitný plán sociálnych služieb stal trvalou súčasťou plánovacej praxe a prispel k rozvoju a skvalitneniu života občanov nášho mesta.

Ciele a opatrenia komunitného plánu sú stanovené realisticky, orientované na výsledky výskumu uskutočneného v procese prípravy Komunitného plánu sociálnych služieb, rešpektujú požiadavky obyvateľov obce Bušince tak ako ich zodpovedali v dotazníku. Cieľové skupiny boli tiež vytvorené podľa výsledkov dotazníkových zisťovaní. Všeobecné ciele prenikajú a majú byť implementované ako súčasť každej činnosti smerujúcej k naplneniu cieľov a opatrení z jednotlivých špecifických cieľových skupín. V rámci cieľových skupín boli ciele rozvíjajúce sa do opatrení a tie ďalej do konkrétnych činností, si kladú za cieľ predovšetkým vznik nových a podporu rozvoja existujúcich sociálnych služieb. Súčasne komunitný plán počíta s aplikovaním aktívnej sociálnej práce s občanmi v rôznych životných situáciách a sociálnych statusoch. Časový rámec platnosti komunitného plánu zahŕňa obdobie rokov 2023 až 2027.

Záverom chceme poďakovať za spoluprácu všetkým obyvateľom obce Kosihovce a pracovníkom obecného úradu, ktorí sa podieľali na procese tvorby komunitného plánu.

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

Komunita je lokálny útvar osídlenia, menšia sociálna jednotka, v ktorej ľudia žijú, spolupracujú. Ľudia, skupiny, subjekty žijúce v lokalite (ohraničené miesto) a majúce medzi sebou vzťahy, väzby, spoločne problémy, riešenia, úlohy.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- metóda plánovania sociálnych a komunitných služieb tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám obyvateľov lokality/komunity,
- proces zisťovania potrieb obyvateľov/komunity, skupín i jednotlivcov,
- hľadanie najlepších uskutočniteľných riešení v oblasti sociálnych služieb za dostupné zdroje (finančné i nefinančné),
- spôsob, ako začať spoluprácu v komunite a vytváranie trvalejších komunitných partnerstiev.

Komunitná služba - poskytovanie rôznych foriem podporných služieb občanom, členom komunity, ktoré taxatívne nedefinuje zákon o sociálnych službách (napr. organizovanie voľnočasových aktivít, nízko prahové služby, skupinové aktivity...)

Komunitný rozvoj - prístup k rozvoju územia zameraný na vyvolanie pozitívnej zmeny; snaha subjektov o budovanie komunity s dôrazom na jej ekonomický rozvoj, ako aj vytvorenie a posilňovanie sociálnych väzieb a rozvoj neziskového sektora. Tento proces zdôrazňuje vzájomnú spoluprácu 3 sektorov: verejného, súkromného, neziskového.

Sociálna služba - je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom spoločenských vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb. Pri analýze sociálnych služieb zisťujeme predovšetkým existenciu

služieb, dostupnosť a nadväznosť služieb, kvalitu výkonu/ štandard služieb, ekonomickú efektívnosť služieb a zabezpečenie dostatočnej informovanosti o službách pre obyvateľov.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu,
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Prijímateľ sociálnej služby je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia

Objednávateľ sociálnej služby je: a. osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb b. obec a vyšší územný celok - subjekt, v kompetencii ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zameranej na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie,
- prevenciu sociálneho vylúčenia.

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými

finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora. Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
- ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
- mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy,
- starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
- občania marginalizovanej rómskej komunity.

2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti.

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov učených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,

- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva,
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdz je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. Sociálna núdz je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze. Osobitný príjemca je obec alebo ak je to odôvodnené iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Použitá literatúra

- ❖ Konceptia rozvoja sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja
- ❖ Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb – Woleková – Mezianová, SOCIO
- ❖ Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 -2020
- ❖ Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násilia na ženách 2014 – 2019
- ❖ Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb
- ❖ Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020
- ❖ Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
- ❖ Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR na základe ktorého SR môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2007 – 2013 a partnerská zmluva 2014 - 2020
- ❖ PHSR obce Bušince 2023 - 2030
- ❖ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020
- ❖ Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja
- ❖ Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030
- ❖ www.statistics.sk
- ❖ Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov